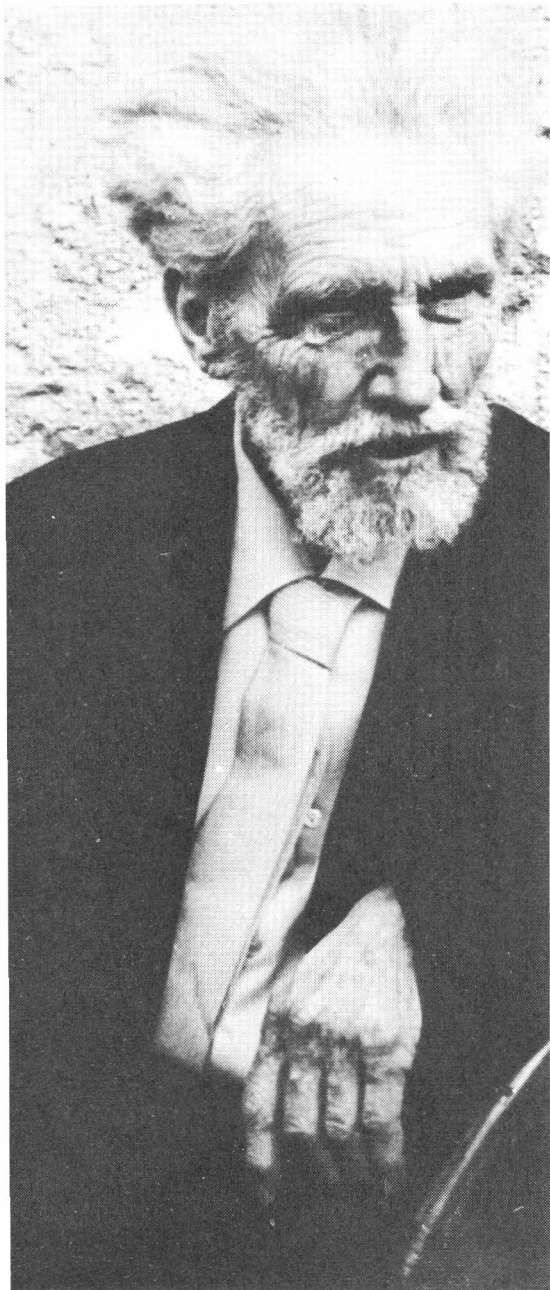

Ezra Pound, entre Venècia i Cathay

per Francesc Parcerisas

El poeta nord-americà Ezra Pound, que, a vuitanta-set anys, morí a Venècia el mes passat, en una foto de 1969 (Europa-Press).

Tinc sobre la tauleta una selecció dels Poems comprada a una botiga de vila on venen tota mena d'objectes de segona mà; la vaig adquirir amb l'esperança de retrobar-hi alguns dels millors versos de l'obra del «vell lleó venecià» — com l'anomenaren alguns crítics. Volia, sobretot, rellegir «Cathay» — que, per desgràcia, no hi figura — per comparar-lo a la «Lletra del desterrat» de Li-Po, i treure'n l'ensenyament de dos poetes, tan distants i tan pròxims. Recordo que al bellíssim llibret que són les Lletres maies de Charles Olson, aquest ret un dels millors elogis que la seva generació — sense dubte la primera a revalorar com pertoca l'obra del mestre (i nosaltres encara fent-nos creus del seu feixisme per a excusar-ne la lectura!) — hagi fet de Pound. Olson, tot explicant a Creeley (destinatari de la correspondència) com s'ha independitzat i alliberat de la influència de Pound, com aquest es quedà a mig camí en l'aprofundir original, i com val més d'abeurar-se a les fonts primigènies (Fenollosa i d'altres), no fa més que deixar constància del que la seva obra poètica va suposar per tots ells. (Un corrent similar de «lliure agilitat» m'ha semblat endevinar en les intervencions fecundíssimes i renovelladores de Sanguinetti a Renga, veritable «veu cantant» de l'interessant poema a quatre veus, pels seus trencaments del discurs, per l'aportació de materials i suggeriments, etc. — però això pot ser objecte d'un altre comentari...)

No vull eludir el tema. F. R. Leavis va escriure que «l'espectacle de la degeneració de Pound és terrible, i no podem pretendre que és quelcom diferent del que és», referint-se a la seva propaganda pro-mussoliniana i a la campanya antijueva. Però ja tots sabem que —sortosament o dissortada— poesia i política no s'acompanyen, i Pound fou dels qui possiblement pagà amb escreix el seu «pecat» polític. Eliot mateix —deutor egregi, si n'hi ha, entre els molts deutors de Pound— havia afirmat que «Pound sempre fou un jutge magistral de la poesia; i jutge més fallible, crec, dels homes». I em sembla veure'n les raons a l'inici mateix del seu poema «E. P. Ode pour l'élection de son sépulcre»:

For three years, out of key with his [time,
He strove to resuscitate the dead art
Of poetry; to maintain «the sublime»
In the old sense. Wrong from the [start—

(Per tres anys, desentonant del seu temps, / pugnà per ressuscitar l'art mort / de la poesia; per mantenir «el sublim» / en el vell sentit. Començar errat—.)

L'error humà fou, en el poeta, l'Error en el temps, i no sols en unes circumstàncies històriques particulars, ans en el Temps, en la condició humana; prou bé que ho vaticinava en batejar literàriament les dues personalitats més brillants de l'època: Elliot i Joyce. Digna persona dels seus propis Cantos, Pound hagué de passar per l'infern, com els personatges de la Commedia que tant admirava, i esperar a la seva vellesa per veure apreciada la «sublimitat» que cercava. Potser perquè finalment les condicions d'aplicació d'una Guide to Kulchur han esdevingut, amb els canvis i els anys, més plausibles: ja Audiart no és tan lluny, Tu-Fu s'acosta i espanta menys el «MAKE IT NEW». Així, per paradoxal que sembli, de la seva poesia se'n pot treure l'ensenyament per evitar els errors que practicà en vida. La seva lliçó d'horror al provincianisme, rigor, exigència i l'horitzó sempre obert a l'aventura intel·lectual són fites vàlides de la tasca poètica, i de la penúria humana en general. L'apreci per la bellesa immortal, d'èpoques i autors diversos, ha de ser l'arc enriquidor de l'experiència i la comunicació humanes, tot servint d'estri per a treballar les estructures i els continguts del nostre espai. Ell mateix ho va advertir a la seva introducció a l'ABC de la lectura: «el que fa que un clàssic ho sigui és una certa frescor eterna i irreprimible». Justament en un moment en què la societat exterior sembla forçar-nos a una valoració indiscriminada dels productes culturals pel sol fet de trobar-se aquests «en el mercat», l'actitud d'Ezra Pound, ponderativa de l'art més alt, ens resta com un crit d'exigència, exigència que per haver-la aplicada a fons a la seva pròpia obra li valgué el títol, no gens pompós, de «il miglior fabbro».